

„ИЗАЗОВИ ЗЕЛЕНЕ ТРАНЗИЦИЈА У ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ “

А. Почетна позиција

Б. Одржива енергетска транзиција – Концепт 5Д

В. Основне варијанте транзиције сектора

Г. Проблеми и ризици

Новембар 2021

Драган Влаисављевић

УВОД

- У наредних 30-40 година пред електроенергетским сектором Србије предстоји трансформација у циљу испуњавања климатских захтева постављених пред Србијом.
- Електроенергетски сектор Србије као и највећи произвођач електричне енергије у Србији а то је ЈП ЕПС, треба да реализује тзв. Зелену транзицију у циљу достизања климатских циљева који су постављени пред Србијом.
- Израда стратегије као и реализација ове стратегије у циљу остварења зелене транзиције повезана је са многим изазовима, ризицима и грешкама како код планирања тако и током реализације ове стратегије.
- Основне концепције зелене транзиције изражене у различитим сценаријима треба да се анализирају и да се укаже на могуће слабости појединих сценарија као и на захтеване временске оквире, трошкове и утицаје на купце и произвођаче електричне енергије у Србији.

ПОЧЕТНА ПОЗИЦИЈА

Регион WB6/Србија

- Цена CO₂/тона биће наметнута прекограничном таксом (СВАМ)
- Ниска цена електричне енергије за гарантовано снабдевање
- Економски сиромашан регион
- Неповезана и неликвидна појединачна тржишта у региону

Критеријуми развоја у циљу потпуне декарбонизације:

- Регион захтева дужи период за транзицију од циљева ЕУ
- Регион захтева много више финансијских средстава од сопствених могућности
- Енергетски аспекти (базна енергија, флексибилна енергија, нивои резерви за електроенергетски систем)
- Безбедоносни аспекти (ниво енергетске увозне зависности)
- Развојни технолошки аспекти (примена нових технологија) и отварање нових радних места

КОНЦЕПТ 5 Д

- **1Д – ДОВОЉНОСТ** (ниво сопствене производње, енергетска безбедност; диверсификација)
  - **2Д – ДОСТУПНОСТ** (нивои цена ЕЕ за грађане и привреду)
  - **3Д - ДЕКАРБОНИЗАЦИЈА** (одустајање од угља и гаса)
  - **4Д – ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА** (дистрибуирана производња на ДЕЕС)
  - **5Д – ДИГИТАЛИЗАЦИЈА** (примена дуж целог технолошког ланца)
-
- **УЗ ОДРЖИВУ ЕНЕРГЕТСКУ ТРАНЗИЦИЈУ СА:**
  - Примена **енергетске ефикасности**
  - Коришћење **управљиве потрошње** променом тарифног система (од трошим како хоћу до трошим када се има више расположиве енергије из производње ОИЕ)

- **ВАРИЈАНТА 1** – Електро - трговачка (солар, ветар, батерије, интеграција тржишта, водоник)
  - Води најбрже до декарбонизације, увозне зависности а и најскупља је
- **ВАРИЈАНТА 2** – Гас као транзиционог гориво (уместо термоелектрана на угаљ заменски капацитети су гасне електране)
  - Ствара већу увозну зависност
- **ВАРИЈАНТА 3** – Нуклеарна енергија (уместо термоелектрана на угаљ заменски капацитети су нуклеарне електране са реверзибилним хидроелектранама)
  - Технолошки захтевна
- **ВАРИЈАНТА 4** – Хибридни модел (мешавина горе поменутих модела са својим доминатним технологијама ; квантитавни односи између технологија производње дефинишу брзину декарбонизације)
  - Добар микс технологија води до оптимума

Проблеми и ризици

1. Потреба за базном енергијом у сектору (колапс тржишта ЕУ у 2021)
2. Повезивање тржишта региона WB6 са ЕУ тржиштем (функционисање са CBAM и ETS)
3. Задуженост земље/енергетских компанија и доступност капитала за инвестирање
4. Конкурентност привреде и енергетско сиромаштво грађана
5. Цена електричне енергије за грађане ће само расти док се не оствари доминантна производња из извора са нула варијабилним трошковима
6. Проблеми балансирања и функционисање безинерционог ЕЕС (батерије, РХЕ, креирање вештачке инерције у ЕЕС)